

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Az Európai Táj Egyezmény és a 'vidéki táj'

Kincses Krisztina – Árgay Zoltán
Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály

Műemléki Világnap
A VIDÉK TÁJI ÖRÖKSÉGE c. konferencia
2019. április 25., Ozora

Tematika

1. Az ETE bemutatása, általános információk
2. Az ETE hazai végrehajtásának szervezeti keretei
3. Az ETE és a Nemzeti Tájstratégia (2017–2026)
4. Az ETE, a Nemzeti Tájstratégia és a ,vidéki táj’
5. Hazai példák – a ,vidéki táj’ védelme a természeti és a kulturális örökség védelmén keresztül a Nemzeti Tájstratégia szellemében
 - 5.1. Közvetlenül az ETE-hez kapcsolódó tevékenységek, eredmények
 - 5.2. Az ETE, illetve a Tájstratégia szellemében végzett tevékenységek, eredmények

Az Európa Tanács Európai Táj Egyezménye

Kronológia

- 2000. október 20.: Firenzei Egyezmény – 10 aláíró állam az Európa Tanács égisze alatt
- 2005. szeptember 28.: Magyarország aláírja az egyezményt
- 2008. február 1.: törvényi szintű megerősítéssel Magyarországon is hatályba lép
- 2019: összesen 39 állam ratifikálta

Cél

- A táj védelmének, kezelésének és tervezésének elősegítése
- A tájak vonatkozásában megvalósuló európai együttműködéshez való hozzájárulás

Részes államok által vállalt feladatok

- A tájak védelemére, kezelésére és tervezésére vonatkozó, jogszabályba foglalt tájpolitika megalkotása
- A táj „integrációja” a tájra közvetett vagy közvetlen hatással lévő koncepciókba, stratégiákba
- Intézkedések a tájpolitikában foglaltak megvalósítására
- A tájjal kapcsolatos fogékonyság, tudatosság növelése döntéshozói szinten, társadalmi csoportokban és egyének körében; a lakosság, civil szervezetek részvétele a döntéshozatalban
- A tájjal kapcsolatos tudásanyag megjelenítése más szakterületek (tovább)képzési tematikáiban

Az ETE végrehajtásának hazai szervezeti és működési keretei

- Fő koordinátor: Agrárminisztérium (AM)
- Nemzeti kapcsolattartó; delegált kijelölése az *Európa Tanács kultúráért, örökségért és tájért felelős kormányközi irányító bizottságába* (CDCPP)
- **Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport** (2010, 2012-től tárcaközi bizottság) az érintett tárcák (Miniszterelnökség, Innovációs és Technológiai Minisztérium, Emberi Erőforrások Minisztériuma) részvételével
- **Európai Táj Egyezmény Szakértői Testülete** (2013)

Az ETE és a Nemzeti Tájstratégia

- 1128/2017. (III. 20.) Korm. határozat a **2017-2026 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Tájstratégiáról (Tájstratégia)** – mérföldkő az ETE hazai megvalósításában
- A táj ETE szerinti értelmezése és megközelítése szerint készült
- ETE részes államok körében is előremutató stratégiai dokumentum
- Nemzetközi elismerés, kedvező visszhang

Küldetés

- Komplex, holisztikus látásmód kialakítása és elfogadtatása
- Az ágazati politikák megalapozó elemként vegyék figyelembe a tájat
- Tovább lépés az értékvédelmi szempontok alapján lehatárolt, kiemelt területek védelméről
- A táj állapotának és a hatótényezőknek, folyamatoknak együttes kezelése
- A táj használatával járó felelősség tudatosítása, a felelősségvállalás erősítése

Átfogó cél

- A táj adottságaival összhangban lévő, felelős tájhasználat
- A táj használatának célja, módja és mértéke legyen hosszú távon fenntartható

Az ETE, a Nemzeti Tájstratégia és a ,vidéki táj'

Az átfogó cél érvényesítésének horizontális elvei

- Természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme
- Bölcs és takarékos területhasználat
- Éghajlatváltozás hatásának mérséklése, alkalmazkodás

A ,vidéki táj' állapotát, helyzetét meghatározó folyamatok azonosítása

- A népességszám alakulásának szélsőséges folyamatai az ország különböző területein
- A gazdasági igény és a természeti erőforrások megújuló képességének eltérése
- A „tájidentitás” csökkenése
- A védelmi célú intézkedések meghatározó szerepe

Az ETE, a Nemzeti Tájstratégia és a ,vidéki táj'

Átfogó helyzetelemzés alapján stratégiai célok, alcélok és intézkedések meghatározása

I. Táj adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása

- I.1. alcél: Táj adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása
- I.2. alcél: A tájhasználat változásának nyomon követése
- I.3. alcél: A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba
- I.4. alcél: Komplex „tájszemlélet” integrálása a kutatásokba

III. A tájidentitás növelése

- III.1. alcél: Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése
- III.2. alcél: A társadalmi részvétel növelése
- III.3. alcél: A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás, fejlesztés

II. Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás

- II.1. alcél: Kompakt, klímabarát, értékőrző települések
- II.2. alcél: Tájba illesztett infrastruktúra
- II.3. alcél: Táj adottságokon alapuló termelési funkciók
- II.4. alcél: Táj adottságokon alapuló rekreációs funkciók
- II.5. alcél: Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók

A ‚vidéki táj’ védelme – az ETE-hez közvetlenül kapcsolódó tevékenységek

Magyar Tájdíj

- Pályázati kiírás (AM – Miniszterelnökség) önkormányzatoknak, társadalmi szervezeteknek 2008 óta két évente
- A táj védelmére, kezelésére és/vagy tervezésére irányuló, tartósan hatékony, példaértékű tevékenység, intézkedés, program elismerése
- „Belépő” az Európa Tanács Táj Díjáért folyó nemzetközi megméretésbe
- A pályázatok értékelésének szempontjai
 - Fenntartható területi fejlődés
 - Példamutatás
 - Közösségi részvétel
 - A téma iránti fogékonyság növelése
 - Komplexitás

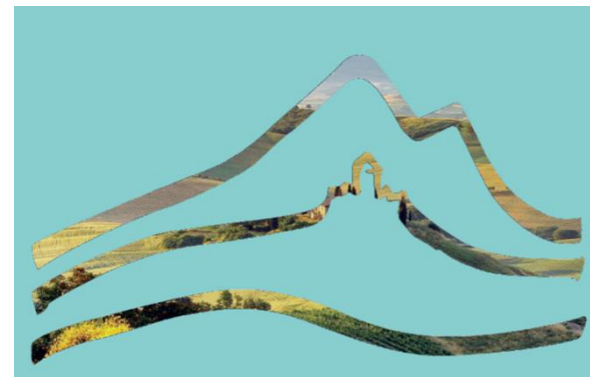
Az Európa Tanács Táj Díját 2015-ben a **„Mesés Hetés Zöldút - Mintaprogram az egyedi tájértékek kataszterezésére és tényleges védelmére, egy határon átívelő térségi zöldút létrehozásának keretében”** című, Magyar Tájdíjat elnyert (2015) program nyerte el.

A ,vidéki táj' védelme – az ETE-hez közvetlenül kapcsolódó tevékenységek

A Táj Nemzetközi Napja

- Európa Tanács kezdeményezése
- Október 20., az ETE megnyitásának évfordulója
- Magyarország az első évtől (2017) csatlakozott

Cél

Annak tudatosítása, hogy „a táj elősegíti a helyi kulturális fejlődést, hozzájárul az emberek jólétéhez, valamint jelentős szerepet játszik a nemzeti és helyi identitás kialakulásában és megerősítésében”.

Hazai fókuszterületek A Táj Nemzetközi Napja kapcsán

2017: önkormányzatok és a táj

2018: a tájak értékei, a tájak védelme, kezelése és tervezése az oktatásban-képzésben

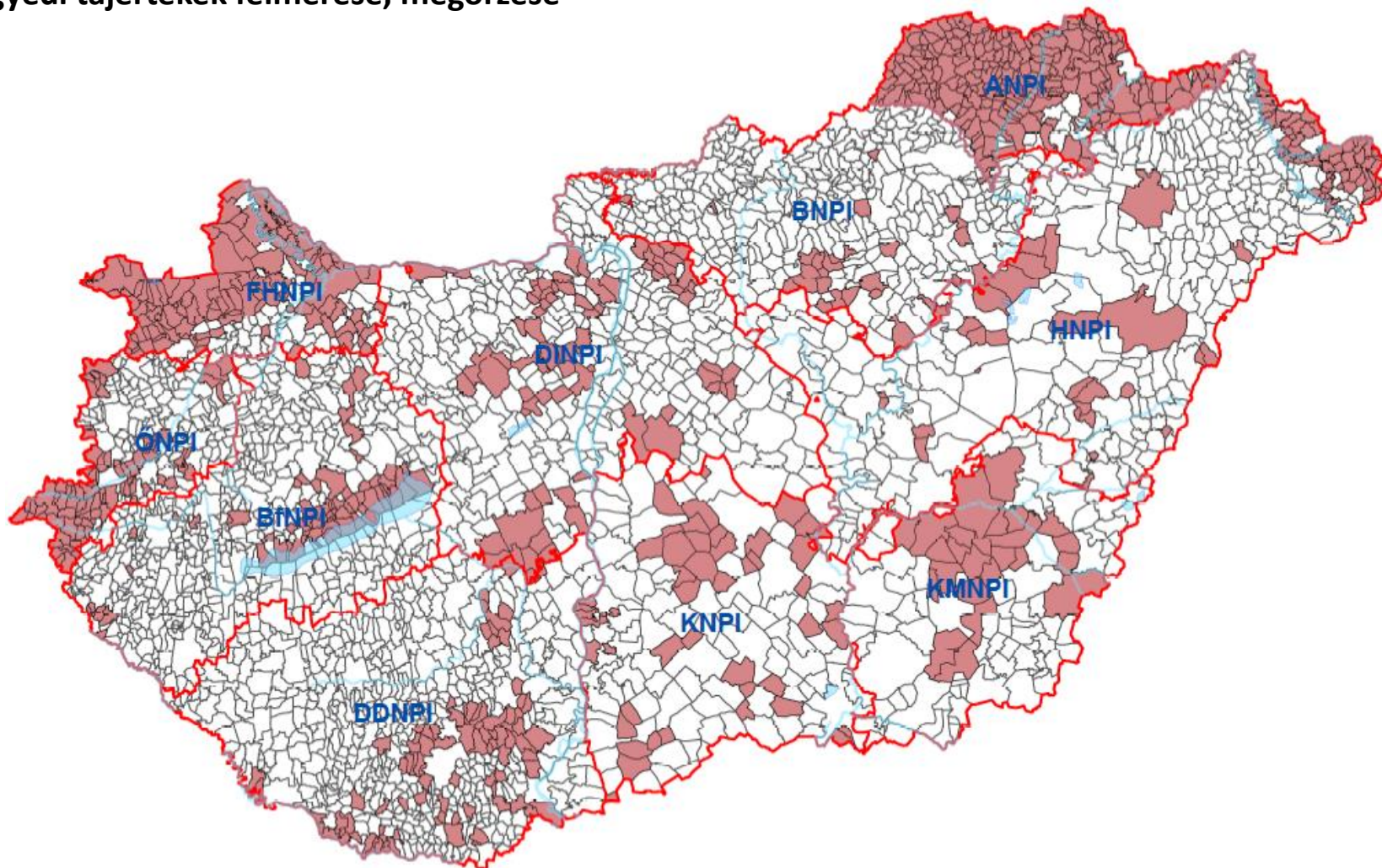
2019: víz a tájban

Nemzeti park igazgatóságok és natúrparkok által szervezett tájséták országsszerte.

A ,vidéki táj' védelme – tevékenységek az ETE és a Tájstratégia szellemében

Egyedi tájértékek felmérése, megőrzése

Megkezdődött megőrzésük, védelmük jogi, eljárási kereteinek új alapokra helyezése a tájvédelmi kormányrendelet szakmai előkészítésének részeként

A ,vidéki táj' védelme – tevékenységek az ETE és a Tájstratégia szellemében

A ,vidéki táj' értékei felmérésének egy újabb megközelítése

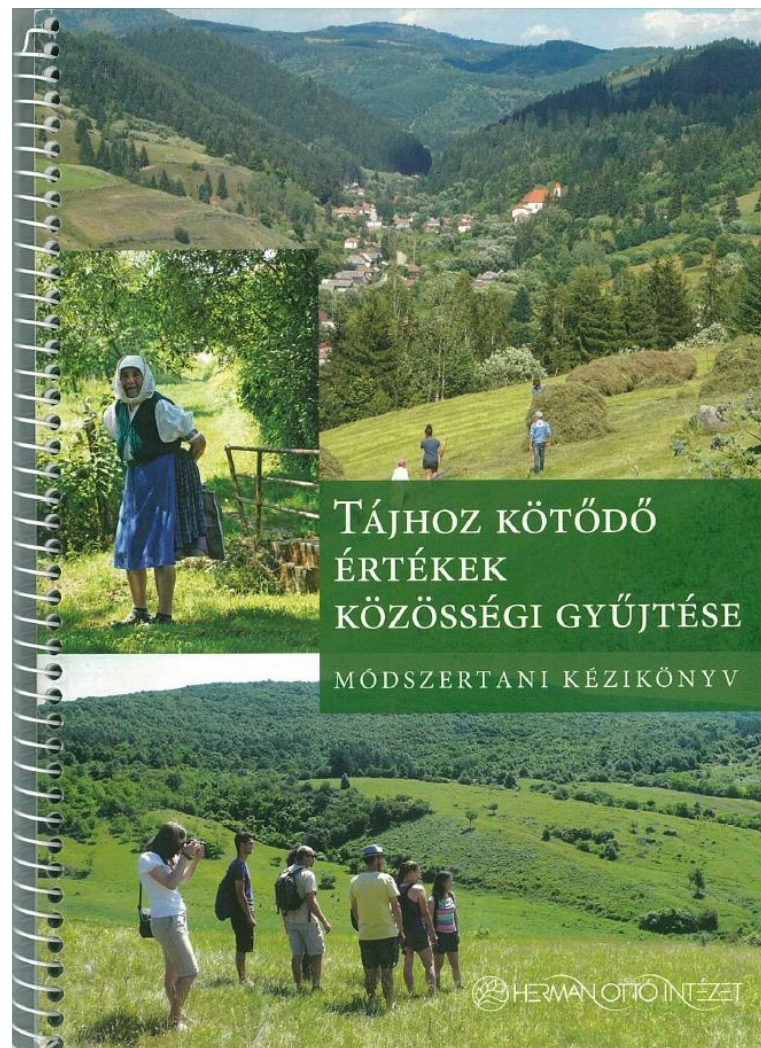
Módszertan kidolgozása széleskörű szakmai együttműködéssel, a Herman Ottó Intézet koordinációjával

Elsősorban 5000 fő alatti lélekszámú településeken alkalmazható

A módszertan gyakorlati megalapozása 2015-ben, a Cserhát Mintaprogram (tájkutató tábor, terepbejárások, interjúzás helyiekkel, tájséták) során

Kisfilm a mintaprogramról:

www.youtube.com/watch?v=SjgrS8glrXI

A ,vidéki táj' védelme – tevékenységek az ETE és a Tájstratégia szellemében

A ,vidéki táj' értékeit érintő egyedi védetté nyilvánítások

Magyarország összes ismert kaptárkő előfordulásának védetté nyilvánítása 2014-ben

Országos jelentőségű védett természeti területek (természeti emlékek)

Országsherte 41 természeti emlék mintegy 50 hektárnyi területen

Hatékonyabb megőrzésük érdekében nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és természetvédelmi területek kaptárkövet tartalmazó részterületeinek (12) kijelölése – speciális, célorientált természetvédelmi kezelés szakmai feltételeinek megteremtése

Általános és helyszín-specifikus előírásokat tartalmazó természetvédelmi kezelési tervek jogszabályi kihirdetése

A ,vidéki táj' védelme – tevékenységek az ETE és a Tájstratégia szellemében

Táji értékek megőrzésére irányuló követelmények beépülése támogatási rendszerekbe

EU Közös Agrárpolitikája; Kölcsönös Megfeleltetés rendszere → Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot feltételrendszere

Mintegy 1000 ex lege védett, MePAR-ban nyilvántartott (2009) kunhalom esetében a területalapú támogatás teljes összegének kifizetése fejében a megőrzésükre vonatkozó előírások betartása (2011)

VM, FÖMI, MVH együttműködés eredményeként

A követelmények teljesülését évi rendszerességgel ellenőrzik

Továbblépés lehetősége, célja: a MePAR-ban nyilvántartott halmok gyepesítésének és a gyep fenntartásának támogatása

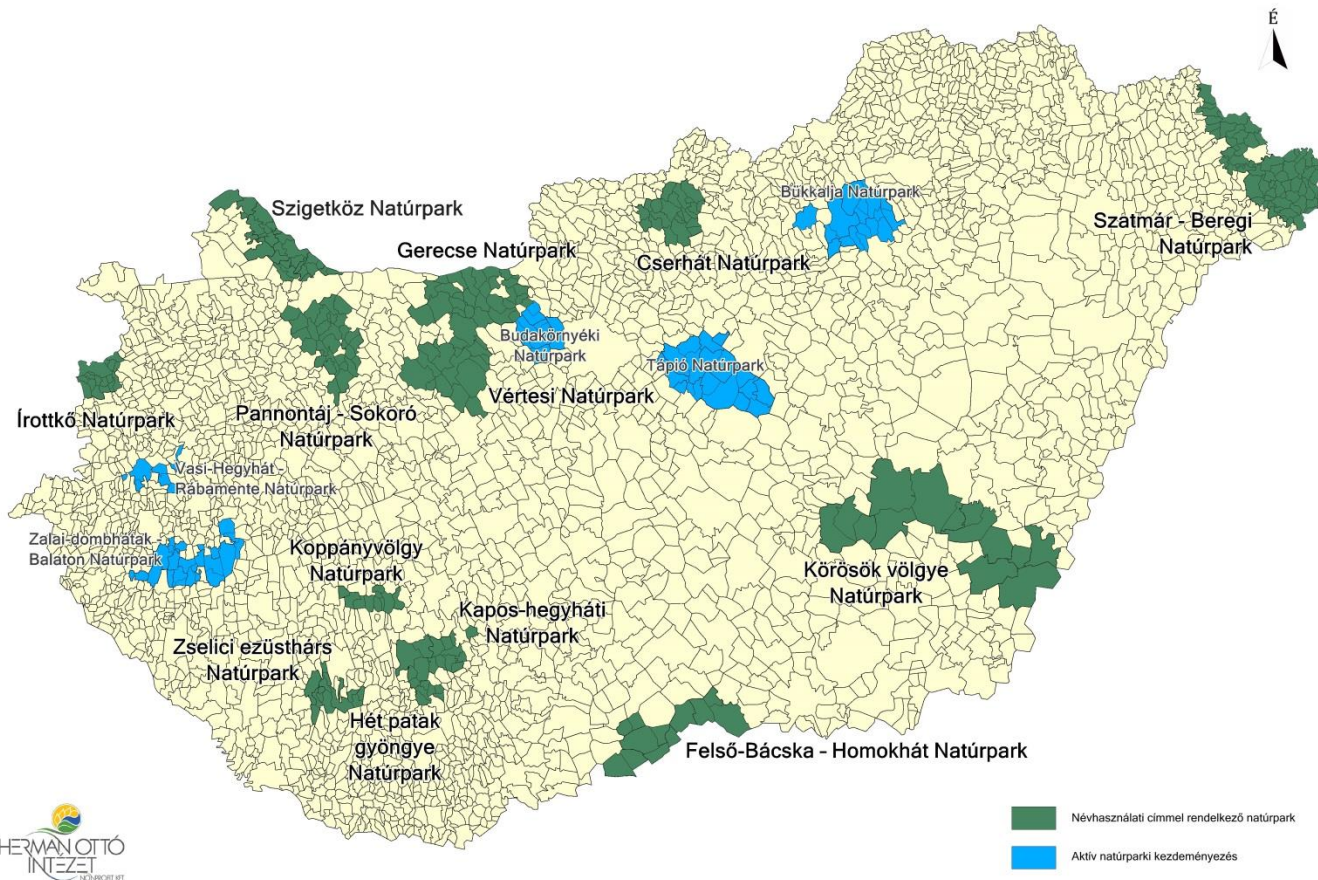
A ,vidéki táj' védelme – tevékenységek az ETE és a Tájstratégia szellemében

Táji értékek megőrzésére (is) irányuló helyi kezdeményezések támogatása, együttműködés

Névhasználati címmel rendelkező natúrparkok és natúrparki kezdeményezések (2019. április 1.)

A natúrparkok négy pilléres modellje

- táji, természeti és kulturális örökség megőrzése
- környezeti nevelés, szemléletformálás, tájidentitás erősítése
- fenntartható térségfejlesztés
- fenntartható ökoturizmus és rekreáció

Törvényi felhatalmazás alapján elkészült a natúrparkokra vonatkozó miniszteri rendelet tervezete, 2019 folyamán megkezdődött a jogalkotási folyamat

A ,vidéki táj' védelme – tevékenységek az ETE és a Tájstratégia szellemében

Az intézményes tájvédelem, tervezők, önkormányzatok szakmai tevékenységének támogatása

A biológiai sokféleség, természeti és táji értékeink megőrzését megalapozó stratégiai vizsgálatokra irányuló KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001 projekt

Időtartam: 2016.okt.1. – 2020. dec.31.

Természeti és táji értékek táji léptékű megőrzésének stratégiai megalapozása c. részprojekt

A zöldinfrastruktúra megőrzését és fejlesztését megalapozó stratégiai keretek meghatározása c. részprojekt

Költségvetés:1,07 milliárd Ft (ebből: TK kb. 7,65 %, ZI kb. 7,5%)

tájkarakter

a természet arcai

[http://www.termeszetvedelem.hu/
tajkarakter-fejlesztési-elem](http://www.termeszetvedelem.hu/tajkarakter-fejlesztési-elem)

zöldinfrastruktúra

a természet hálózatai

[http://www.termeszetvedelem.hu/
zoldinfrastruktura-fejlesztési-elem](http://www.termeszetvedelem.hu/zoldinfrastruktura-fejlesztési-elem)

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Köszönöm a figyelmet!

zoltan.argay@am.gov.hu
www.termeszetvedelem.hu

